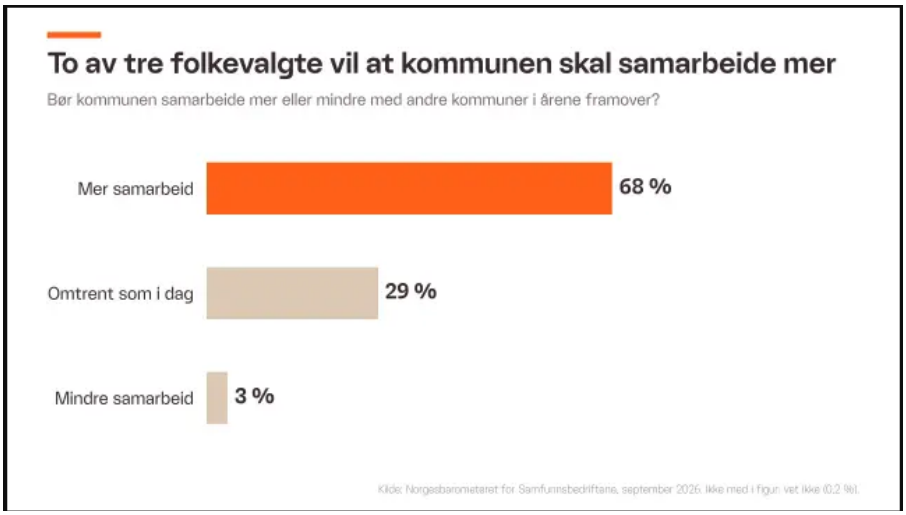
Lokalpolitikerne vil samarbeide mer – ikke slå sammen kommuner

Samfunnsbedriftene 12.11.2026

To av tre kommunestyrerepresentanter vil at kommunen skal samarbeide mer med andre kommuner. I de minste kommunene foretrekker seks av ti samarbeid fremfor sammenslåing. Det viser en undersøkelse blant 1203 folkevalgte som Norgesbarometeret har gjennomført for Samfunnsbedriftene.

Helsereformutvalget slo nylig fast at små kommuner må slå seg sammen for å klare helse- og omsorgstjenestene i framtiden. Utvalget mener interkommunalt samarbeid «ikke er tilstrekkelig forpliktende til å kunne erstatte kommunesammenslåinger», blant annet fordi små kommuner blir sårbare dersom en større samarbeidspartner trekker seg ut. Lokalpolitikerne i de minste kommunene ser det annerledes.

– Lokalpolitikerne har forstått alvoret. Mange kommuner sliter allerede med å levere de tjenestene loven krever, og det blir ikke lettere. De folkevalgte vil løse det ved å samarbeide mer. Da må samarbeidet ha tydelig ansvar og være rettslig forpliktende for dem som deltar, sier administrerende direktør Øivind Brevik i Samfunnsbedriftene.

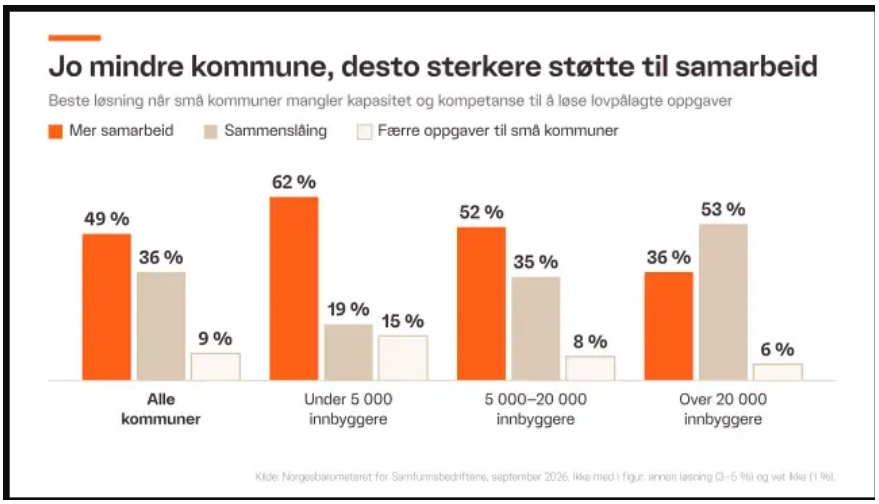
Flertall for samarbeid i alle partier

Undersøkelsen ble gjennomført blant norske kommunestyrerepresentanter i september. 68 prosent av dem mener kommunen bør samarbeide mer med andre kommuner i årene som kommer. Bare 3 prosent vil ha mindre samarbeid. Det er flertall for mer samarbeid i alle partier og i kommuner av alle størrelser.

De folkevalgte ble også spurt om hva som er den beste løsningen når små kommuner mangler kapasitet og kompetanse til å løse de lovpålagte oppgavene. 49 prosent svarer at kommunene bør samarbeide mer, 36 prosent vil slå sammen kommuner, mens 9 prosent mener at små kommuner må ha færre oppgaver enn store.

I kommuner med under 5 000 innbyggere foretrekker 62 prosent samarbeid, mens 19 prosent vil slå sammen kommuner. I kommuner med over 20 000 innbyggere er bildet motsatt. Der vil 53 prosent slå sammen kommuner. Det er også et tydelig partiskille. I Høyre

vil 74 prosent slå sammen kommuner, mens 76 prosent i Senterpartiet foretrekker samarbeid.

– Uansett hvordan kommunekartet ser ut om ti år, trengs det mer samarbeid. Mange samarbeid fungerer godt i dag. Det som kjennetegner dem, er at de er rettslig forpliktende og har tydelige ansvarslinjer, sier Brevik.

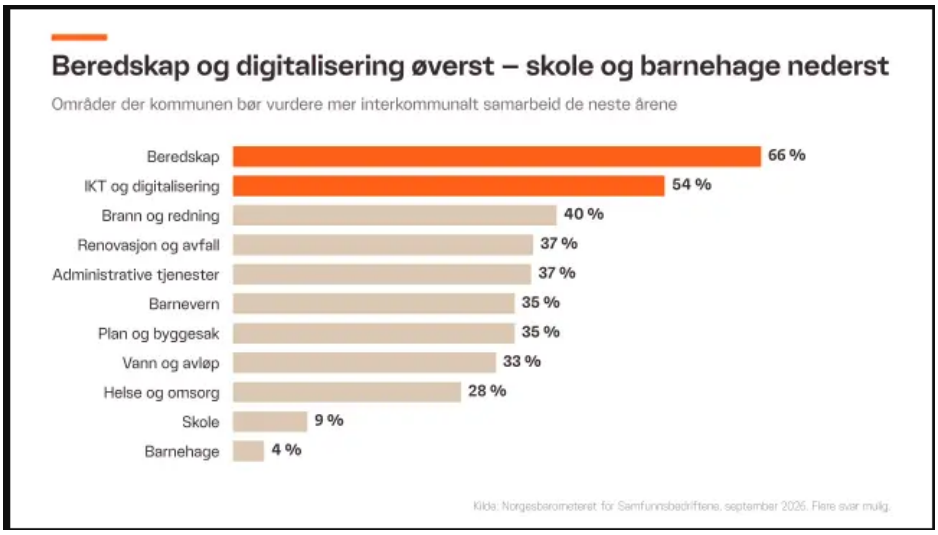
Bedre tjenester – ikke nødvendigvis billigere
Når de folkevalgte skal peke på de viktigste fordelene ved samarbeid, svarer 63 prosent større og sterkere fagmiljøer. 58 prosent peker på mer effektiv ressursbruk og lavere kostnader.

– Mange forventer at samarbeid skal spare penger. Det skjer ganske ofte, men det er ikke hovedgevinsten. Den viktigste gevinsten er robuste tjenester og større fagmiljøer som gjør det lettere å rekruttere. Da klarer kommunene å gi innbyggerne de tjenestene de har krav på. Det er det samarbeid først og fremst bør måles på, sier Brevik.

Nesten halvparten av de folkevalgte, 47 prosent, mener at endringer i befolkningen i stor eller svært stor grad vil gjøre det nødvendig å samarbeide mer de neste ti årene.

Beredskap øverst – skole og barnehage nederst
Beredskap er området flest vil samarbeide mer om (66 prosent), fulgt av IKT og digitalisering (54 prosent). Deretter følger brann og redning, renovasjon, administrative tjenester, barnevern, plan- og byggesak og vann og avløp, alle mellom 33 og 40 prosent. Bare 9 prosent vil samarbeide mer om skole, og 4 prosent om barnehage.

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har foreslått endringer i kommuneloven som skal gjøre det lettere å samarbeide bredt, også om skole, barnehage og helse. Samfunnsbedriftene mener undersøkelsen viser at det ikke er der de folkevalgte vil begynne.

– De folkevalgte vil samarbeide om avgrensede fagområder, der mange kommuner allerede har gode erfaringer med felles selskaper. Vi ser ingen etterspørsel etter brede samarbeid om skole, helse og barnehage, og særlig ikke i en form uten tydelige styrings- og ansvarslinjer. Samarbeid fungerer best i selvstendige selskaper med eget styre, tydelig ansvar og rettslig forpliktende avtaler, sier Brevik.

Interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) eid av flere kommuner er vanlige innen blant annet renovasjon, vann og avløp, brann og redning og IKT.

